

tvami dejansko vpliva. Ena od pomembnih tovrstnih spremenljivk je razredno in šolsko okolje v povezavi z bralno zavzetostjo.

Lastno odločanje za branje se razvija takrat, ko je posameznik pri svojih bralnih vrednotah in bralnemu vedenju deležen spodbude od zanj pomembnih drugih oseb. Sprva so starši tisti, ki na otroka prenesejo vrednoto branja. Branje je vodeno od zunaj. Postopoma pa posameznik ponotranji cilje in vrednote, ki so mu jih predali drugi, in postane prepričan, da je branje pomembno. Morda se mu zdi, da mu branje koristi pri šolanju in pri poznejšem sodelovanju v družbi, čeprav mu v prostem času ni veliko do njega. Nazadnje pridobi branje zanj osebni pomen in postane priljubljen način miselne stimulacije in pot do čustvene zadovoljitve. Pot do lastnega odločanja za branje pri dijakih je odvisna od spodbude, ki jim jo dajejo zanje pomembne osebe. Naklonjeno okolje zagotavlja uspešnost pri branju in povečuje avtonomijo pri izbiri lastnih bralnih aktivnosti. Kadar dobi posameznik v družini in šolskem okolju pri branju potrebno samozavest (zaznavo lastne kompetentnosti) ter avtonomijo (nadzor nad samim sabo), postane notranje motiviran za branje in se sam odloča o njem.

Ena od "pomembnih drugih oseb" pri bralni pismenosti je učitelj. Vrsta raziskav kaže, da dijaki, pri katerih učitelj spodbuja zaznavo lastne kompetentnosti in nadzora nad branjem, prej postanejo aktivni bralci in dosegajo višje bralne dosežke. Nasprotno pa učitelji, ki zanemarjajo tovrstne učne prakse, spodkopavajo trud dijakov za samostojno odločanje za branje, tako da ti dijaki postanejo nezavzeti za branje, njihovi bralni dosežki pa se ne izboljšujejo (Guthrie, 2008). Učno okolje skratka pomembno določa raven bralne zavzetosti dijakov. Glede na omenjeni odnos med zavzetostjo in dosežki je zbiranje informacij o spodbujanju bralne zavzetosti, ki so je dijaki deležni v razredu, za države velikega pomena.

Opredelitev in merjenje učnega okolja v povezavi z bralno zavzetostjo v raziskavi PISA

V raziskavi PISA 2009 je spodbujanje bralne zavzetosti, ki so ga dijaki deležni v razredu, opredeljeno takole:

Bralna zavzetost v razredu se nanaša na način, kako dijaki zaznavajo spodbudo učitelja, razreda in šole v zvezi z motivacijskimi in vedenjskimi značilnostmi svojega branja.

Dve značilnosti bralne zavzetosti v razredu, ki ju obravnava raziskava PISA 2009, sta relevantnost in spodbujanje avtonomije. Ti dve značilnosti sovpadata z interesom za branje in z avtonomijo znotraj konstrukta individualne bralne zavzetosti.

Ustreznost. Zanimanje za branje je povečano v tistih razrednih oziroma šolskih okoljih, ki poudarjajo ustreznost besedil za temeljno znanje in izkušnje dijakov (Assor et al.,